

N:o 134.

Af herr **H. Hedlund**, om skrifvelse till Konungen angående förändrande af rikets samtliga medikamentsförråd och filialapotek till själfständiga apoteksinrättningar m. m.

År 1873 bildades den så kallade äldre amorteringsfonden för apoteksprivilegier, hvarigenom till största delen upphörde den gamla seden, att apoteks rättigheter genom köp öfvergingo från en innehafvare till en annan. I stället blef ordningen den, att Kungl. Maj:t på förslag af medicinalstyrelsen tillsatte innehafvare af ledigblifna rättigheter, och hade desse då att tillösa sig företrädarnes fullgoda varulager, inventarier o. s. v. Att detta var en tidsenlig reform, bestrides väl numera knappast af någon. Emellertid hade den bland annat till påföljd, att så godt som samtliga år 1873 säljbara apoteks rättigheter då öfvergingo i yngre innehafvares händer. Då tillika förvärfvet af apoteksprivilegium icke längre var en privat affär, hvarigenom äfven yngre, företagsamma yrkesmän kunde skaffa sig apoteks rättigheter, förutsatt att de voro bemedlade eller kunde skaffa sig kredit, utan sådana kommo att tilldelas farmaceuterna på ansökan, har den ena omständigheten samverkat med den andra till att uti högst betydande grad framskjuta den ålder, vid hvilken farmaceuterna i gemen kunna för närvarande påräkna att erhålla egna apotek. Befordringsålden för erhållande af apoteksprivilegium ligger numera mellan 45 och 50 lefnadsår och 22 à 25 tjänstår (väl vitsordad tjänstetid efter första examen, som föregåtts af 3 à 4, numera $2\frac{1}{2}$ à 3, i denna tid ej inräknade elevår samt ytterligare minst 2 studieår).

Den gamla seden att sälja och köpa apoteksprivilegier synes strängt taget hafva uppstått på sidan om lagen. Sålunda fäste i en motion i *Bih. till Riksd. Prot. 1903. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 43 Häft. (N:is 134, 135). 1*

borgarståndet vid 1844—45 års riksdag P. E. Winge Rikets ständers uppmärksamhet på nödvändigheten af att söka hämma handeln med apoteksprivilegier. »Det skulle svårligen kunna afgöras» — anförde han — »vid hvilken tid det numera bedrifna oskicket först uppkommit att sälja och köpa apoteksprivilegier, liksom handelsvaror, eller huru länge denna handel bedrifvits i tysthet, innan den vågade framföra sina anspråk att vara en af bruket och genom ämbetsmyndigheternas tystnad sanktionerad rättighet; men att det vore obestriddigt, det någon bestämd tillåtelse till detta säljande och köpande icke blifvit gifven af regeringen, hvilken däremot, genom det ännu icke upphäfda kungl. brefvet till öfverståthållareämbetet af den 8 februari 1731, förklarar, att »de af Kungl. Maj:t till apoteksinrättning meddelade privilegier äro att anse för en konglig benådning, hvarför de ej heller kunna anslås till gälds betalning eller på öppen auktion till den mestbjudande försäljas». Detta oakadt skola apotek ofta till salu utbjudas och inköpssummorna för apoteksprivilegier skola äfven småningom hafva stegrats så, att dessa privilegier betalats med ända till 20 à 30,000 r:dr b:ko.»

I egendomlig öfverensstämmelse härmed har under den nya ordningen gripit omkring sig en sed att *utarrendera* apotek, hvilken i den utsträckning, den för närvarande utöfvas, icke håller synes stå i öfverensstämmelse med lag och kungl. bref. 33 procent af de själfständiga apoteken och 40 procent af samtliga apoteksinrättningar i riket lära för närvarande vara utarrenderade; d. v. s. de äro med lager och inventarier öfverlåtna på annan person och drifvas för annans än innehafvarens räkning. Emellertid stadgar det kungl. reglementet af 11 augusti 1819 i sin § 11, att, då apotekare på grund af sjukdom eller ålderdomsbräcklighet sitt apotek ej förestå kan, anmälan därom skall göras hos kungl. sundhetskollegium (numera medicinalstyrelsen), som utser föreståndare. Och i kungl. ecklesiastikdepartementets ämbetsskrivelse af den 14 augusti 1891 till kungl. medicinalstyrelsen meddelas, att Kungl. Maj:t ej funnit skäl bifalla en af en innehafvare af personligt privilegieradt apotek gjord anhållan, att honom måtte tillåtas att till vederbörligen kvalificerad person utarrendera berörda apotek. Hvad åter de osjälfständiga apoteksinrättningarna vidkommer, bör det ådraga sig uppmärksamhet, att af de apoteksinrättningar af dylikt slag, filialapotek och medikamentsförråd, hvilka uppräknas i bilaga B till denna motion, icke mindre än elfva äro utarrenderade, ehuru i de tillståndsbevis, som af kungl. medicinalstyrelsen lämnas apoteksinnehafvare att tillandahålla medikamentsförråd, tydligt finnes angifvet, att dessa ej få utarrenderas.

Huruledes denna osed — en frukt af privilegiesystemet, som gör ett flertal apoteksaffärer så lönande, att den laglige innehafvaren kan öfverlåta dem oftast för mycket dryga årsarrenden och själf skörda rikliga årsinkomster af sin rättighet utan att med den taga någon befattning — i sin mån fördröjer befordringarna, är lätt att inse.

Än yttermera fördystras farmaceuternas framtidsutsikter däraf, att apoteksinnehafvarne i allt större utsträckning intaga så kallade tekniska biträden äfvensom elever, hvilka delvis fullgöra farmaceuter tillkommande uppdrag. Apoteksinnehafvarne äga nu obegränsad rätt därtill, ehuru det följdriktiga vore, att i ett privilegieradt näringsfång äfven tillflödet af arbetskraft reglerades. Att detta missförhållande dels skapar arbetslöshet inom yrket — för närvarande lära ett 40-tal farmaceuter gå utan anställning — dels nedpressar lönerna, dels fördröjer befordran, är tydligt.

Flere försök hafva gjorts att åstadkomma förbättring i de dystra framtidsutsikter, som dessa förhållanden öppna för de obefordrade, men utan resultat. Så ingingo år 1899 250 obefordrade examinerade apotekare, af hvilka ingen tillhört yrket i kortare tid än 15 år, till Kungl. Maj:t med en petition i syfte att genom frigörandet af de osjälfständiga apoteksinrättningarna, filialapotek och medikamentsförråd, få flere befordringsmöjligheter. Såsom framgår af närslutna bilaga A, lände denna framställning till ingen åtgärd. Apotekaresocietetens direktion, hvars utlåtande kungl. medicinalstyrelsen infordrade, stödde sitt afstyrkande af petitionen hufvudsakligen därpå, att filialapoteken och medikamentsförråden, om de gjordes själfständiga, i allmänhet torde komma att lämna sina innehafvare allt för knappa inkomster. Men direktionen medgifver samtidigt, att flera småapotek skulle kunna inrättas, därest genom en förhöjning i grunderna för medicinaltaxan större afkastning af apoteket bereddes apoteksinnehafvaren. En sådan höjning af medicinaltaxan har sedermera begärts och från och med 1902 års ingång beviljats af Kungl. Maj:t. — Ett annat försök att förbättra obefordrade farmaceuters framtidsutsikter gjordes föregående år, då farmaceutiska föreningen å de obefordrades vägnar ingick till apotekaresocieteteten med förslag om bildande af en ålderstilläggsfond, åstadkommen genom årliga tillskott af de större och medelstora apoteken och sålunda delvis hvilande på den progressiva beskattningens grund. På en lycklig lösning af denna fråga hade petitionärerna så mycket större anledning att hoppas, som apotekaresocieteteten i sin motivering för höjning af medicinaltaxan åberopade det rättmätiga i de äldre obefordrades kraf på förbättrade och betryggande existensvillkor. Men äfven detta förslag förkastades.

Den omständigheten, att medicinaltaxan blifvit höjd, gifver anledning att taga i öfvervägande frågan, i hvad mån de osjälfständiga apoteksinrättningarna nu skulle kunna och borde göras själfständiga, hvarigenom befordringen inom apotekarekåren skulle kunna påskyndas. Till motionen har fogats en bilaga B, innehållande förteckning å filialapotek och medikamentsförråd i riket jämte uppgifter å innehafvarnes upptaxerade inkomst, föreståndares inkomst samt omsättning, i den mån sådana uppgifter kunnat erhållas. Äfven om i desamma skulle förekomma en och annan felaktighet, lägga de dock klart i dagen, att dessa filialapotek och medikamentsförråd med ganska få undantag gifva sina innehafvare en nettobehållning, tillräckligt stor för att, då denna behållning sammanslås med föreståndarens lön, kunna existera som själfständiga apotek.

Det bör påminnas om, att med denna förändring icke sker någon kränkning af enskild rätt. De osjälfständiga apoteksinrättningarna äro nämligen att anse såsom tillfälliga, och deras lager och inventarier skola vid en eventuell förändring enligt nu gällande bruk inlösas af den nye innehafvaren. Åtgärden tillskyndar hvarken stat eller kommun någon kostnad, och allmänheten skulle vinna därpå. Kungl. medicinalstyrelsen har vid olika tillfällen häfdat den meningen, att de själfständiga apoteken i regel och på grund af sakens natur skötas bättre än de osjälfständiga. Så har skett i den medicinalstyrelsens skrifvelse, som meddelas i bilagan A. Ett annat uttalande i denna riktning är af så färskt datum som den 15 sistlidne december. På grund af gjord framställning om inrättande af apotek i Tomelilla afgaf styrelsen nämnda dag ett utlåtande, hvari det heter: — »Med stöd af alltjämt ökad erfarenhet beträffande olämpligheten af att så kallade medikamentsförråd annat än i särskilda undantagsfall inrättas, hemställer dock styrelsen, att den begärda apoteksinrättningen må blifva ett själfständigt apotek och icke, som alternativt föreslagits, ett medikamentsförråd, och detta så mycket mera, som den sistnämnda formen af apoteksinrättningar, utan att under nuvarande förhållanden vara afsevärdt billigare att underhålla än de själfständiga apoteken, icke lämnar den garanti för god skötsel, som det allmänna bör hafva rätt att fordra af en så grannliga verksamhet som handeln med apoteksvaror.»

Kungl. medicinalstyrelsen säger sig också i sin i bilaga A anförda skrifvelse vara sinnad »att, så väl till allmänhetens bästa som för underlättande af de obefordrade apotekarnes utsikter till vinnande af en själfständig ställning, hos Eders Kungl. Maj:t göra underdånig framställning om inrättande af nya apotek och om förändring af befintliga tillfälliga apoteksinrättningar till själfständiga apotek, så ofta sådant utan olägenhet

eller risk för andra apoteksinrättningars ekonomiska bestånd kan ske.» Gifvet är dock, att yrkesmän och personer, förtrogna med orternas förhållanden, äga bättre förutsättningar än medicinalstyrelsen att bedöma utsikterna för nya apoteksinrättningar att bära sig, liksom också de, bättre än medicinalstyrelsen, äro i tillfälle att följa medikamentsförråds utveckling från den ringa rörelse till en ganska omfattande sådan, om hvilken medicinalstyrelsen jämförelsevis sällan får kännedom. Det allmänt erkända önskemålet, att antalet osjälfständiga apoteksinrättningar må begränsas till uteslutande sådana, som veterligen icke skulle bära sig som sjelfständiga, nås tydligen bäst, i fall man utgår ifrån, att apoteksinrättningar skola vara sjelfständiga, och lägger dem till stamapotek endast i den mån de sakna kompetenta sökande.

En åtgärd, som i än högre grad skulle lända allmänheten till gagn, vore en ökning af apoteksinrättningarnas antal i städerna lika väl som på landsbygden. Medan i de tolf städerna på 10,000—20,000 invånare år 1900 gick ett apotek på 8,171 invånare, räknades i de sju städerna på 20,000—50,000 inbyggare ett apotek på 11,698 och i de tre städerna öfver 50,000 personers folkmängd ett apotek på 15,877 invånare. I de större städerna synes sålunda antalet apotek kunna åtskilligt ökas till allmänhetens bekvämlighet. Det bör härvid bemärkas, att då nytt apotek inrättas i stad, där det eller de gamla äro af amorteringsfonden inlösta, få de äldre sin amorteringssumma nedsatt med det värde, som åsättes det nya.

På landsbygden borde nya apotek kunna komma till stånd, där kommunal eller annan myndighet därom hos kungl. medicinalstyrelsen gör hemställan och kan visa det vara af behovet påkalladt samt hafva utsikt att bära sig.

På grund af det anförda får jag föreslå,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t hemställa,

det Kungl. Maj:t täcktes gå i författning om att frigöra rikets samtliga medikamentsförråd och för så vidt ske kan äfven filialapotek och låta dem i vanlig ordning kungöras till ansökan lediga, de på obestämd tid beviljade genast och de på viss tid beviljade, så snart deras oktroj utgått, och må endast de medikamentsförråd och eventuellt filialapotek, hvartill icke kompetenta sökande anmäla sig, för en viss kortare

tid såsom sådana bibehållas, hvarefter de å nyo kungöras lediga såsom själfständiga apoteksinrättningar;

det Kungl. Maj:t måtte besluta, att, där nya medikamentsförråd inrättas, de i första hand skola ledigförklaras som själfständiga apoteksinrättningar samt att de endast i den mån, kompetenta sökande till dem saknas, skola ställas under stamapotek;

det Kungl. Maj:t måtte gå i författning om att öka antalet apotek i rikets större städer till närmare öfverensstämmelse med den folkmängdssiffra per apotek, som gäller för de mindre städerna;

det Kungl. Maj:t måtte gå i författning om att låta apotek på landsbygden anläggas i den mån kommunala eller andra myndigheter därom hos vederbörande göra framställning och kunna visa ortens behof af apotek äfvensom dettas utsikter att bära sig;

det Kungl. Maj:t måtte bestämma en viss proportion mellan antalet farmaceuter och antalet s. k. tekniska biträden och elever, hvilka å hvarje apotek användas.

Stockholm den 18 februari 1903.

Henrik Hedlund.

I motionens syfte instämmer

Conrad Vahlquist.

Bilaga A.

**Kungl. medicinalstyrelsens underdåniga utlåtande i anledning af petitionen
angående frigörandet af filialapotek och medikamentsförråd.**

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 25 april innevarande år har Eders Kungl. Maj:t befallt medicinalstyrelsen att efter vederbörandes hörande afgifva underdånigt utlåtande öfver en af K. Ahlberg, A. Almqvist m. fl. obefordrade examinerade apotekare gjord underdånig ansökning att, där nya apoteksinrättningar pröfvades nödiga, själfständiga apotek måtte upprättas, att de osjälfständiga apoteksinrättningar, som upplåtits på viss tid, vid upplåtelse tidens utgång eller vid dessförrinnan inträffande ombyte af stamapotekets innehafvare måtte utbytas mot själfständiga apotek samt att öfriga osjälfständiga apoteksinrättningar, vare sig de upplåtits tills vidare eller till dess omständigheterna annorlunda föranledde, måtte, så snart det kunde anses lämpligt, förändras till själfständiga apotek; dock under förutsättning, att kompetenta sökande anmälde sig till erhållande af de afsedda själfständiga apoteken.

Till åttlydnad af den nådiga befallningen har medicinalstyrelsen inhämtat yttrande i ärendet från apotekaresocietetens direktion, som härvid anført, att direktionen i likhet med sökandena ansåge, att befodringsförhållandena inom apotekarekåren för närvarande icke vore så tillfredsställande, som det kunde önskas, och att en väsentlig förbättring därutinnan skulle ernås genom de af sökandena föreslagna åtgärderna, mot hvilka direktionen i det stora hela icke hade något att erinra; att direktionen emellertid ansåge sig böra framhålla, hurusom erfarenheten från det icke ringa antal apoteksinrättningar, hvilka hade en omsättning af 5,000 à 8,000 kr. under nuvarande förhållande, just icke uppmuntrade till ett ökande af de små apotekens antal, då innehafvarne af sådana apotek i de flesta fall förde en mycket bekymmersam ekonomisk tillvaro;

att, därest inrättandet af dylika små apotek i någon större omfattning komme att äga rum, det torde blifva nödvändigt att vidtaga en förhöjning i de för omkring 15 år sedan af Eders Kungl. Maj:t fastställda grunderna för medicinaltaxan, enär dessa apoteks nuvarande afkastning svårigen kunde i framtiden bära de år från år högst betydligt och särskildt för hyra och arbetshjälp ökade omkostnaderna; att många filialapotek och medikamentsförråd visserligen skulle kunna med fördel förändras till själfständiga apotek, men att bland medikamentsförråden finnes åtskilliga, hvilka efter en sådan förändring sannolikt icke komme att bära sig och från hvilka i hvarje fall icke kunde påräknas på långt när samma behållning, som medikamentsförrådet lämnade; samt att, därest Kungl. Maj:t skulle finna skäligt att, utan förordnande af medicinaltaxans omarbetande, vid framtida anläggningar af apoteksinrättningar i landsorten följa det af sökandena föreslagna förfaringssättet, det syntes direktionen angeläget, att, till förekommande af allt för stora ekonomiska svårigheter för apoteksinnehafvaren vid början af hans verksamhet, den kommun, som gjort ansökning om en apoteksinrättning å plats, där anledning vore att antaga, att rörelsen, åtminstone till en början, skulle blifva obetydlig, ovillkorligt tillförbundnes att under de första 5 åren fritt och sedan mot skälig hyra tillhandahålla apoteksinnehafvaren för apoteket erforderliga, lämpliga lokaler.

För egen del får medicinalstyrelsen i underdånighet anföra följande:

På grund däraf, att stora olägenheter visat sig vidlåda de provisoriska apoteksinrättningar, som under namn af filialapotek och medikamentsförråd finnas inrättade i vårt land, har medicinalstyrelsen sedan länge iakttagit att vid behof af nya apoteksinrättningar alltid förordna själfständiga apotek, där sådana antagits kunna lämna skälig behållning, samt äfven tid efter annan gjort underdånig hemställan om befintliga medikamentsförråds förändring till själfständiga apotek, då skäl därtill förefunnits eller sådant kunnat ske utan förnärmande af andras billiga anspråk. Dylika förslag hafva ock vid olika tillfällen blifvit i nåder godkända.

Medicinalstyrelsen hyser desslikes fortfarande den åsikt, som styrelsen vid flera föregående tillfällen inför Eders Kungl. Maj:t uttalat, nämligen att medikamentsförråd endast i undantagsfall böra medgifvas, såsom där behofvet af en medikamentsförsäljning är synnerligen stort, men tvekan råder angående möjligheten, att ett apotek skall kunna gifva innehafvaren skälig inkomst, hvarför erfarenhet härom måtte genom inrättande för kortare tid af en tillfällig apoteksinrättning söka erhållas. Styrelsen kan vidare icke heller annat än lämna sitt fulla erkännande åt billigheten i

den önskan, som i den underdåniga skrifvelsen uttalats om gynnsammare befodringsförhållanden inom apotekareyrket, och vill därför fortfarande såsom hittills låta sig angeläget vara att, såväl till allmänhetens bästa som för underlättande af de obefordrade apotekarnes utsikter till vinnande af en själfständig ställning, hos Eders Kungl. Maj:t göra underdånig framställning om inrättande af nya apotek och om förändring af befintliga tillfälliga apoteksinrättningar till själfständiga apotek, så ofta sådant utan olägenhet eller risk för andra apoteksinrättningars ekonomiska bestånd kan ske.

Medicinalstyrelsen, som alltså anser en pröfning i hvarje särskildt fall böra föregå beslutet om inrättandet af nya själfständiga apotek eller förändring af de osjälfständiga apoteksinrättningarna till själfständiga apotek, hemställer på grund häraf och med anledning af hvad ofvan anförts, att den underdåniga ansökningen icke måtte till någon vidare åtgärd föranleda.

Remisshandlingarna återställas härhos, åtföljda af apotekaresocietetens direktions ofvan berörda yttrande.

Underdånigast.

Stockholm den 22 november 1899.

TABLÅ

utvisande, enligt infordrade och tillgängliga uppgifter, rikets filialapotek och medikamentsförråd, deras rörelse jämte den inkomstbevillning, hvartill innehafvare och föreståndare upptaxerats. Uppgifterna afse år 1902, där ej annorlunda nämnes.

filialapotekets eller medikamentsförrådets namn	Hör till stamapoteket i	Innehafvarens taxerade inkomst eller lön	taxerade inkomst eller lön	Omsättningssumma år	A n m ä r k n i n g a r
Bollnäs	Söderhamn	8,000	2,800	30,000	2:ne medhjälpare, hvilkas inkomst är, lågt räknadt, 3,600 kr.
Drottningholm ...	Lejonet i Stockholm	500	1,800	6,940	Rörelsen medeltal för 5 år; utarrenderadt.
Finspong	Östgöta Lejon i Norrköping	1,500	2,700	—	» ej känd, utarrenderadt.
Gamleby.....	Västervik	6,000	3,000	18 à 19,000	1 medhjälpare, lön 1,800 kr.
Järfös	Hudiksvall	5,000	—	25,000	Öfrigt ej känt.
Kopparberg	Lindesberg	3,000	—	omkr. 23,000	2 medhjälpare; utarrenderadt.
Ramnäs	Bäfvärn i Vesterås	2,000	2,600	10,600	Rörelsen medeltal för 5 år.
Åtvidaberg.....	Vasen i Linköping	2,400	4,000	13,500	Utarrenderadt.
Avesta	Hedemora	4,000	2,500	20,000	1 medhjälpare.
Billingsfors	Mellerud	2,500	—	10,000	Utarrenderadt.
Bjurholm	Anundsjö	1,800	2,100	8,240	Rörelsen medeltal för 5 år.
Björkvik.....	Katrineholm	1,000	2,100	5,700	
Charlottenberg ...	Arvika	—	—	—	Uppgifter saknas.
Dalarö.....	Sotholm	—	1,800	7,000	Innehafvarens taxerade inkomst saknas.
Dannemora	Kronan i Upsala	3,523	2,300	14,000	Uppgifter från 1898.
Dorotea	Asele	—	2,400	6,200	Rörelsen medeltal för 5 år.
Ed	Mellerud	—	—	9,000	Utarrenderadt.
Elmhult	Ljungby	2,000	2,400	10,000	
Fellingsbro	Arboga	1,600	2,400	9,000	Rörelsen medeltal för 3 år.
Flen.....	Malmköping	—	4,500	15,000	Utarrenderadt.

Föllinge	Stugun	300	2,100	4,800	
Gillberga	Seffle	1,200	—	5,600	Utarrenderadt.
Grafvarne	Lysekil	—	—	7,000	
Gustafsberg	Svanen i Stockholm	2,000	2,100	—	
Gäddede	Ström	500	2,400	7,500	Rörelsen medeltal för 4 år.
Hammerdal	Ström	2,000	2,200	11,850	Innehafvarens inkomst år 1898.
Herrljunga	Vara	3,000	2,000	13,000	
Högsäter	Uddevalla	700	2,400	10,700	» » » d.o.
Klintehamn	Hemse	800	2,000	4,300	» » » d.o.
Lima	Malung	1,000	2,100	—	» » » d.o.
Ljusne	Söderhamn	1,956	800	9,500	
Nyland	Hernösand	6,000	2,800	20,000	Rörelsen medeltal för 5 år. 1 medhjälpare, inkomst 1,800 kr.
Nysätra	Umeå	4,000	1,800	—	
Nås	Malung	500	—	5,500	Rörelsen medeltal för 5 år.
Oskarström	Halmstad	4,000	—	20,000	1 medhjälpare.
Pajala	Matarengi	1,000	3,500	5,000	Innehafvarens och föreståndarens inkomst 1898.
Ramfall	Grenna	—	—	6,000	
Ramsberg	Lindesberg	—	—	6,000	
Ramsele	Backe	2,000	2,000	9,400	Rörelsen medeltal för 5 år.
Reijmyra	Svanen i Norrköping	—	—	7,000	Utarrenderadt 25 % af omsättningen.
Ryd	Tingsryd	1,700	—	7,000	
Rätansbyn	Sveg	—	—	—	
Skinskatteberg ...	Köping	—	2,100	6,700	Utarrenderadt.
Skurup	Ystad	4,700	—	15,000	1 medhjälpare, inkomst 1,800 kr.
Skönnerud	Ärjeng	1,300	—	6,000	
Stjernerund	Hedemora	1,500	—	10,000	
Sunnansjö	Smedjebacken	800	—	6,260	
Svedala	Storken i Malmö	3,000	2,500	12,800	
Svärdsjö	Falun	808	2,000	8 à 10,000	
Säfsjö	Vrigstad	2,000	—	14,000	
Värmlands-Säby .	Karlskoga	1,500	—	—	Utarrenderadt.
Vilhelmina	Åsele	500	—	4,950	Rörelsen medeltal för 5 år.
Åkersberg	Vasen i Stockholm	600	—	—	Utarrenderadt.
Åmmeberg	Askersund	—	—	7,000	
Öfverkalix	Nederkalix	—	—	—	
Öregrund	Östhammar	—	—	3,400	
Östervåla	Gysinge	—	—	7,000	

1898 års inkomst och rörelse för de olika församlingarna i Sverige.